

FİKRİ GÜNDEM

AIPPI Türkiye Bülteni Sayı 28 / Ağustos 2024

AIPPI
TÜRKİYE

Sayı 28 / Ağustos 2024

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ

AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

www.aippiturkiye.org

twitter.com/aippiturkiye instagram.com/aippiturkiye linkedin.com/aippiturkiye

İÇİNDEKİLER

GÜNDEM DEN HABERLER

5

YAYINLAR

12

İZLENİMLER

13

MAKALELER

18

YAPAY ZEKA ALANINDA TÜRKİYE’DE GERÇEKLEŞTİRİLEN PATENT BAŞVURULARI VE DURUMLARINA YÖNELİK BİR İNCELEME • İsmail Kaya 18

SINAI MÜLKİYET KANUNU BAĞLAMINDA TASARIM KORUMASINA İLİŞKİN MEVZUAT DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ • Muazzez Kılıç Kaymaz 24

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ UYGULAMALARI ÇERÇEVESİNDE POZİSYON MARKALARI • Simge Şahin, Alara Naçar Seçkin 31

Kurucu Üyelerimizden Çok Değerli Erkan Sevinç Anısına Saygıyla

Bu ay, derneğimizin kurucularından Sayın Erkan Sevinç'in acı kaybını derin bir üzüntüyle karşıladık. AIPPI Türkiye Yönetim Kurulu olarak, bu sayıdaki yazımızı onun anısına atfetmek, derneğimize ve camiamıza yaptığı paha biçilemez katkılardan bazılarını anmak istiyoruz.

Fikri mülkiyet camiamız, çok değerli bir üyesini kaybetmiştir. Kendisi, uzun yıllarını fikri haklara adanmış, ekosistemimizde işini en iyi yapanlardan biri olmanın yanı sıra pek çok patent vekilinin yetişmesine katkıda bulunmuş ve birçok meslektaşımızın kariyerine yön vermiştir.

Sayın Erkan Sevinç, AIPPI Türkiye IP Academy'nin ilk kurulduğu yıllardan bu yana eğitmenlerimiz arasında yer almıştır. Alanındaki eşsiz deneyimlerini, esprili ve akıcı anlatımıyla bizlerle paylaşan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, bir konuyu anlatmanın ve bilgisini paylaşmanın ötesinde, o konuyu derinlemesine çözebilecek soruları sordurabilen bir eğitmendi. Çok kıymetliydi.

Erkan Sevinç mesleki başarılarının ötesinde insan yönüyle hayatının kesiştiği insanlara yardım eden, dertlerini, sorunlarını çözmek için elinden geleni yapan bir insandı. Karar alınması gereken bir konuda adil olmayı önemserdi. Doğruluğuna inandığı bir konuda mücadele etmekten kaçınmaz, çevresindeki insanlara örnek olurdu. Erkan Sevinç güven veren ve tutarlı bir insandı; bu yönüyle kendisini tanımış olmak bizler için büyük bir onur oldu.

Diğer yandan kendisi çok iyi bir aile babasıydı. Genç yaşta kaybettiği kendi babasının erdemlerini anlatır, kendi çocukları için aynı örnek insan olmaya çalışırdı.

Yeri doldurulamaz, hem birçoğumuzun dostu, arkadaşı, "Erkan abi"si hem de çok değerli bir meslektaşımızı aniden kaybetmenin acısını derinden hissediyor, değerli ailesine, sevenlerine, İstanbul Patent ekibine ve tüm fikri mülkiyet camiasına başsağlığı diliyoruz.

AIPPI Türkiye Yönetim Kurulu adına,

Irmak Yalçın Öktem
Yönetim Kurulu Başkanı

Barış Atalay
Yönetim Kurulu Üyesi

Deniz Merve Ersoy Pınar*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

TÜRKPATENT'TEN HABERLER

TÜRKPATENT ve INTA Arasında Mutabakat İmzalandı

4 Temmuz 2024 tarihinde İstanbul Çağlayan Adalet Sarayında gerçekleştirilen Fikri Mülkiyet Hukuku etkinliğinde “Sınai Mülkiyet Haklarında, Özellikle Markalarda Delillerin Toplanması ve Koruma Tedbirleri” ile “Marka Korumalarında İyi Örnekler” adlı oturumlar gerçekleştirilmiştir. Oturumlar öncesi ise TÜRKPATENT ile INTA arasındaki işbirliğini geliştirmeye yönelik olarak kurumlar arasında Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.

Fikri Mülkiyet Hukuku Yüksek Lisans Programı 8. Yılı Mezuniyet Töreni ve “Girişimlerde Fikri Mülkiyetin Kullanımı” Konulu Konferans

26 Haziran 2024 tarihinde TÜRKPATENT, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) ve Ankara Üniversitesi iş birliğiyle yürütülen Fikri Mülkiyet Hukuku Yüksek Lisans Programı 8. Öğretim yılı mezuniyet töreni TÜRKPATENT’in kampüsünde gerçekleştirilmiştir. Bu tören dahilinde Prof. Dr. Rana Sanyal tarafından gerçekleştirilen “Girişimlerde Fikri Mülkiyetin Kullanımı” konulu konferans ile birlikte fikri mülkiyet haklarının ticarileştirilmesine yönelik bilgilere de yer verilmiştir.

Tasarım Merkezlerinin Sınai Mülkiyet Kapasitelerini Geliştirme Programı Gerçekleştirildi

TÜRKPATENT ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü işbirliğiyle “Tasarım Merkezlerinin Sınai Mülkiyet Kapasitelerini Geliştirme Programı”nın ilkinin gerçekleştirildiği 11 Haziran 2024 tarihli haber ile duyurulmuştur. Programın ilk etabı Ankara, Eskişehir, Kütahya, Karabük, Konya ve Sivas’taki tasarım merkezleri temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Programda temsilcilere, sınai mülkiyet haklarının önemi, firma içi sınai mülkiyet süreçlerinin yönetimi, tasarım tescil başvuru süreci, tasarım tescili ve sağladığı haklar, tasarımın firmaya sağladığı avantajlar konu başlıklarında eğitimler verilmiştir. Program kapsamında, Türkiye’de bulunan 300’ü aşkın tasarım merkezine eğitimler verilerek tescilli tasarım sayılarının artırılması ve katma değerli üretimin yükseltilmesi amaçlandığı ifade edilmektedir. Anılan programın yıl içerisinde İzmir, İstanbul ve Adana’da da uygulanacağı da belirtilmiştir.

Fikri Mülkiyet Varlıklarının Ticarileştirilmesi ve Değerlemesi ile İlgili Gelişmeler

TÜRKPATENT, WIPO ve Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) iş birliğiyle düzenlenen “Üniversitelerde Fikri Mülkiyet Varlıklarının Ticarileşmesi Projesi Çalışma Toplantısı”nın KTÜ’de gerçekleştirildiği 5 Haziran 2024 tarihli haberde duyurulmuştur. İşbu toplantıda, Kurum Başkanı Prof. Dr. M. Zeki Durak’ın, üniversitelerde inovasyon kapasitesinin artırılması ve akademik buluşların ticarileştirilmesi konularına değindiği belirtilmiştir. Uygulanacak pilot projenin devamında bu projenin tüm üniversitelerde yaygınlaştırılarak üniversitelerin inovasyon kapasitesinin artırılması, akademik buluşların ticarileştirilerek ve ülkemizin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunulmasının hedeflendiği belirtilmektedir.

Yine aynı tarihte TÜRKPATENT’in iştiraki olan Türk Sınai Mülkiyet Değerleme Mühendislik ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş. (TÜRKSMĐ) ile KTÜ arasında patent değerlendirme, marka değerlendirme ve portföy yönetimi gibi ticarileştirme süreçlerinde ihtiyaç duyulan destekler ile ilgili iş birliğini hedefleyen bir protokol de imzalanmıştır.

Ayrıca TÜRKSMĐ ve İstanbul Atlas Üniversitesi arasında bir İş Birliği Protokolünün imzalandığı da 16 Mayıs 2024 tarihli haberde duyurulmuştur.

Fikri Mülkiyet Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk

TÜRKPATENT, WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi ve Türkiye Adalet Akademisi iş birliğiyle gerçekleştirilen Fikri Mülkiyet Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Çalıştayında “Fikri Mülkiyet ve Teknoloji Uyuşmazlıklarında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları” ve “Türkiye’de Fikri Mülkiyet uyuşmazlıklarında Arabuluculuk: Genel Bakış” ile “WIPO Nezdinde Arabuluculuk Süreçleri ve Örnek Olaylar” oturumlarının yer aldığı 9 Mayıs 2024 tarihli haberde duyurulmuştur.

Ayrıca 3 Mayıs 2024 tarihli haberde TÜRKPATENT’in, sınai mülkiyet hukukunun gelişmesi amacıyla ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği içinde çalışmalarını sürdürdüğü ve bu kapsamda yakın zamanda WIPO ile “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerine İlişkin İş Birliği Protokolü”nün imzalandığı belirtilmiştir.

PATİKA – Patentle, Ticarileştir ve Kazan Start-Up Projesi

TÜRKPATENT tarafından geliştirilen “TÜRKPATENT Patika; Patentle, Ticarileştir ve Kazan” projesi 20 Nisan 2024 tarihinde Kurum tarafından duyurulmuştur. Son başvuru tarihi 20 Haziran 2024 tarihi olan bu proje ile birlikte start-up’ların oluşturmuş oldukları projelerin, patent ve faydalı model başvurusuna ve projelerinin değerlemesine teşvik edilmesi ve sonucunda etki odaklı çıktı olan firmanın TRL (Technology Readiness Levels) seviyesinin yükseltilmesi ve teknoloji transferi işlemleri ile ticarileştirme faaliyetlerine aracılık edilmesi amaçlanmıştır.

4. Patentle Türkiye - Üniversiteler Patent Yarışması

Üniversite öğrencilerinde küresel rekabetin önemli araçlarından biri olan patent konusunda farkındalık oluşturulması, üniversite öğrencilerinin buluş faaliyetlerine özendirilmesi ve akademik çalışmalarda veya profesyonel meslek hayatlarında patent dokümanlarını kullanmalarının sağlanması amacıyla 2018 yılından bu yana TÜRKPATENT tarafından düzenlenmekte olan Patentle Türkiye - Üniversiteler Patent Yarışması'nın dördüncüsünün başladığı ve son başvuru tarihinin 15 Aralık 2024 olduğu duyurulmuştur.

Marka ve Patent Vekilliği Sınavı

Her tekli yılda gerçekleştirilen ve 2023 yılında da gerçekleştirilmiş olması gereken Marka ve Patent Vekilliği Sınavları tehirli bir biçimde 11 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Mevzuat gereği 20 Haziran 2024 tarihinde yayımlanması gereken sınav sonuçları ise 22 Temmuz 2024 tarihinde yayımlanmıştır. Sınavı başarıyla geçen ve aramıza katılacak yeni meslektaşlarımızı başarılarından dolayı kutluyoruz.

Yasemin Özdemir*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

EPO'DAN HABERLER

ÜNİTER PATENT SİSTEMİ 1. YAŞINDA

1 Haziran 2023 tarihinde yürürlüğe giren Birleşik Patent Mahkemesi (UPC) ve bununla bağlantılı olarak Üniter Patent sistemi geçtiğimiz günlerde birinci yılını doldurdu. EPO verilerine göre başarılı bir başlangıç yapan Üniter Patent Sistemi ile bir yıl içinde 28.000'den fazla üniter etkili patent talebi gerçekleştirildi ve 27.500'den fazla Üniter Patent tescillendi. Bu, tescil edilen her dört Avrupa patentinden birinin Üniter Patente dönüştüğü anlamına geliyor.

EPO sitesinde yayımlanan verilere göre sisteme özellikle Avrupa'da büyük ilgi gösterildi; buna göre Üniter Patent başvurularının %64.2'si EPO'nun 39 üye ülkesinden gerçekleştirildi. ABD'deki başvuru sahipleri %16.1, Çin'dekiler %6.0, Japonya'dakiler %3.8 ve Güney Kore'dekiler %3.3'lük bir paya sahip. Daha küçük ölçekli Avrupa şirketleri ve startup'lar da üniter patentine yüksek ilgi gösterdi ve gerçekleştirdikleri başvurular 2023 yılında Avrupa'daki tüm Üniter Patentlerin %35.5'ini oluşturdu.

ROMANYA ÜNİTER PATENT SİSTEMİNE KATILIYOR

Romanya, Üniter Patent Sistemi'nin birinci yıldönümüne denk gelen bir zamanlamayla, Brüksel'deki Avrupa Birliği Konseyi'ne Üniter Patent Mahkemesi Anlaşması (UPCA) onay belgesini teslim etti. Romanya, 1 Eylül 2024'ten itibaren sisteme dahil olacak ve böylece Üniter Patent Sistemi'ne katılan AB üye ülkelerinin sayısı 18'e çıkacak. Bu genişleme, yaklaşık 19 milyonluk ek bir pazarı kapsayacak.

Üniter Patent Sistemi, daha düşük maliyetler, basitleştirilmiş prosedürler ve daha büyük yasal kesinlik sunarak buluş sahipleri için çekici bir seçenek olmaya devam ediyor.

AVRUPA MUCİT ÖDÜLÜ KAZANANLARI AÇIKLANDI

Avrupa Patent Ofisi (EPO), Malta'da düzenlenen bir törenle 2024 Avrupa Mucit Ödülü'nün kazananlarını açıkladı. Ödüller, otomotiv üretimi, bilgisayarla görme, mıknatıs teknolojisi ve yenilenebilir enerji gibi çeşitli alanlardaki yenilikçi katkılarıyla öne çıkan birçok aday ve finalist arasından seçildi.

Ödül Kategorileri ve Kazananlar

Endüstri: Fiorenzo Dioni ve Richard Oberle - otomotiv endüstrisinde yüksek hassasiyetli alüminyum döküm makinesi (The Giga Press). Elektrikli araç üretimi için geliştirilen cihaz, otomotiv üretimiyle ilişkili atıkların, enerji tüketiminin ve karbon emisyonlarının azaltılmasına yardımcı oluyor.

Araştırma: Cordelia Schmid - Bilgisayar bilimcisi Cordelia Schmid tarafından yürütülen araştırma, yapay zekanın karmaşık görsel verileri gerçek zamanlı olarak “görmesini” ve yorumlamasını sağladı.

EPO Dışı Ülkeler: Masato Sagawa - Dünyanın en güçlü kalıcı mıknatısı. Çeşitli yüksek teknoloji uygulamalarında hayati önem taşıyan mıknatısların en güçlü çeşidi olan “Sinterlenmiş NdFeB mıknatıslar”, Japon mucit ve malzeme bilimcisi Masato Sagawa tarafından geliştirildi.

KOBİ’ler: Olga Malinkiewicz ve ekibi tarafından geliştirilen uygun maliyetli ve çevre dostu yazdırılabilir perovskit güneş pilleri, güneş enerjisinden yararlanmanın hafif ve esnek bir yöntemi olarak küresel yenilenebilir enerji üretimini artırma potansiyeline sahip.

Yaşam Boyu Başarı: Dame Carol Robinson’un öncülüğünü yaptığı ‘yerel kütle spektrometrisi’, kendi doğal ortamlarındaki proteinlere sektörün bakış açısını dönüştürerek ilaç keşfi ve kişiselleştirilmiş tıpta ilerlemelerin yolunu açtı.

AVRUPA PATENTİ BAŞVURULARINDA MİKRO ÖLÇEKLİ KURULUŞLARA İNDİRİM UYGULAMASI

1 Nisan 2024 tarihinden itibaren revize edilen Avrupa Patent Ofisi ücret yapısı mikro işletmelere, gerçek kişilere, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara, üniversitelere ve kamu araştırma kuruluşlarına, patent tescil sürecindeki tüm ana ücretlerde %30 indirim sunuyor.

Avrupa Patent Ofisinin yapmış olduğu açıklamaya göre, ücret indiriminin uygulanmaya başladığı tarihten bu yana mikro ölçekli kuruluşlar bu program kapsamında 1 milyon Euro’dan fazla tasarruf elde etmiş, 1.900’den fazla başvurudan faydalanmış ve 4.000’den fazla indirimli ücret kalemi işleme alınmıştır.

EPO, bu ücret indirimleriyle, inovasyon ekosisteminde yeterince temsil edilmeyen önemli mucitlerin, yıllarca süren yoğun emek ve zaman yatırımları sonucunda geliştirdikleri buluşlarını daha uygun maliyetlerle korumalarına destek olmayı ve genel olarak patent sistemine erişimi arttırmayı amaçlıyor.

*Marka ve Patent Vekili, Lunar Marka Patent Dan. Ltd. Şti., info@iplunar.com

Melike Şahin*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

WIPO'DAN HABERLER

WIPO ve Kazakistan İşbirliği ile Orta Asya'da İlk Lisansüstü Program

WIPO, Kazakistan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, Kazakistan Cumhuriyeti Bilim ve Yükseköğretim Bakanlığı ve Maqsut Narikbayev Üniversitesi (MNU) ile işbirliği yaparak, Orta Asya Bölgesi'nde WIPO'nun ilk lisansüstü programını İngilizce ve Rusça olarak sunacaktır. Yeni Ortak Hukuk Yüksek Lisansı (LL.M.) programı Fikri Mülkiyet (IP) ve İş Hukuku alanlarında olacak olup ilgili habere https://www.wipo.int/academy/en/news/2024/news_0030.html adresinden ulaşılabilir.

Türkiye'nin Ulusal Patent Koleksiyonu Artık PATENTSCOPE'tan Erişilebilmektedir

Türkiye'nin ulusal patent koleksiyonu artık WIPO'nun küresel patent arama sistemi PATENTSCOPE'ta mevcuttur. Bu koleksiyon 115.700'den fazla belge içermektedir. Kayıtlarda daha fazla bilgi için Türk Patent ve Marka Kurumu'nun web sitesine doğrudan bir bağlantı bulunmaktadır. Türkiye'nin ulusal koleksiyonunun eklenmesiyle, PATENTSCOPE artık yayımlanan tüm PCT başvuruları koleksiyonunun yanı sıra, toplamda 81 ulusal ve bölgesel koleksiyona erişim sağlamaktadır. İlgili habere https://www.wipo.int/patentscope/en/news/pctdb/2024/news_0003.html adresinden erişilebilir.

1 Temmuz 2024 Tarihi İtibariyle IPC 2025.01: Erken Yayımı Erişime Açılmıştır

1 Ocak 2025'te yürürlüğe girecek olan IPC'nin (IPC 2025.01) bir sonraki versiyonunun erken yayımı artık IPC'nin Resmi Yayınında mevcuttur.

Bu versiyonun erken yayımı, derleme dosyası, Revizyon Uyum Listesi, Tanımlar ve Anahtar Kelime Dizini İngilizce ve Fransızca olarak danışılabilir. İlgili ana dosyalar ve yan ürünleri de mevcuttur. İlgili habere https://wipo.int/classifications/en/news/ipc/2024/news_0005.html adresinden erişilebilir.

Katar'ın Ticari Markaları Artık Global Brand Database'de Mevcuttur.

Küresel Marka Veritabanı, artık Katar'ın ulusal koleksiyonunu da içermektedir ve bu, 147.670'ten fazla kaydın eklenmesiyle toplamda 82 veri kaynağına ulaşmıştır. İlgili habere https://wipo.int/reference/en/branddb/news/2024/news_0004.html adresinden ulaşmak mümkündür.

WIPO Küresel Ödülleri 2024: Sağlık, İklim Teknolojisi ve İleri Teknolojide Dünyayı Değiştiren Yenilikler

3D baskılı kemik implantlarından atık ayrıştırma robotlarına ve yapay zeka destekli beyin hasarı taramalarına kadar ürünleri olan dokuz KOBİ ve girişim, bu yılın WIPO Küresel Ödülleri'nin kazananları olmuştur.

2022 yılında başlatılan WIPO Küresel Ödülleri, iş başarısı için ve ekonomik ve sosyal etki için bir katalizör olarak fikri mülkiyeti (IP) kullanan yenilikçi, yaratıcı bireyleri ve küçük şirketleri ödüllendirmektedir. Sekiz uluslararası jüri üyesinden oluşan bir panel, 107 ülkeden başvuran 660'tan fazla KOBİ ve girişim arasından 2024 kazananlarını seçmiştir. Haberin ayrıntısına https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2024/article_0011.html adresinden erişilebilir.

Gülçen Atasever Başcı*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

ÜYELERİMİZDEN YAYINLAR

Eser İsmi: Çalışan Buluşlarının Esasları**Yazar:** İsmail Kaya

Eser, çalışanların iş yerinde ortaya koydukları yenilikler ve buluşlar üzerinde hangi haklara sahip olduklarını ve bu hakların nasıl korunması gerektiğini ele almaktadır. Kitap, çalışan buluşlarının hukuki boyutlarını detaylı bir şekilde ele alarak, bu alanda farkındalık yaratmayı ve doğru uygulamaları teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Eser, fikri haklar ve özellikle patent alanında faaliyet gösteren kişiler için de rehber niteliğindedir.

SEKTÖRDEN YAYINLAR

Eser İsmi: Eser Sahibinin Mali ve Manevi Haklarının Sosyal Medya Üzerinden İhlali**Yazar:** Kübra Nur Buyur

Kübra Nur Buyur'un kaleme aldığı eser, dijital çağın getirdiği yeni hak ihlalleri ve bu ihlallerin hukuki boyutlarını detaylı bir şekilde ele alan önemli bir çalışma. Kitap, özellikle sosyal medya platformlarında sıkça karşılaşılan eser sahiplerinin hak ihlalleri konusunu merkezine alıyor. Kitap; hukukçular, akademisyenler, sosyal medya kullanıcıları ve eser sahipleri için önemli bir kaynak niteliğinde.

Eser İsmi: Marka Hukukunda Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) Kararları ve Yorumu**Yazar:** Deniz Çelikel

Üçüncü baskısı Temmuz 2024'te basılan eser; Avrupa Birliği'nin marka hukuku alanındaki yargı kararlarını ve bu kararların yorumlarını kapsamlı bir şekilde ele alıyor. Kitap, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) marka hukuku ile ilgili kararlarının analizini yaparak, bu alandaki hukuki gelişmeleri ve uygulamaları inceliyor.

*Gülçen Atasever Başcı, Avukat, Dericioğlu&Eren Hukuk Bürosu, gulcen.atasever@adne-legal.com

Esra Böğürcü Süngerli*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

146. INTA Yıllık Toplantısı Atlanta'da Gerçekleşti

Bu yıl 18-22 Mayıs 2024 tarihleri arasında Atlanta'da bulunan Georgia World Congress Center'da 135 ülkeden 10.000'e yakın katılımcıyı ağırlayan INTA, 146. yıllık toplantısını gerçekleştirdi. Her sene olduğu gibi bu sene de katılımcılara son derece zengin bir içerik sunan INTA, başarılı bir toplantıyı daha geride bıraktı.

Açılış seremonisinde, Amerikan yurttaş hakları hareketi önderi olan Martin Luther King Jr.'ın kızı Dr. Bernice A. King ilham verici konuşmalarıyla büyük bir kitleye hitap etti. Tüm profesyonellerin katıldığı Karşılama Resepsiyonu haricinde, 17 farklı resepsiyona daha ev sahipliği yapan INTA, katılımcılara bir araya gelme ve ortak ilgi alanları hakkında görüşme fırsatı verdi. Her yıl olduğu gibi, bu yıl da yıllık toplantıya ilk kez katılan kişilere yönelik oryantasyon amaçlı bir resepsiyon düzenlendi. Marka ile ilgili çalışmalar yönüyle ağır basan bir organizasyon olmasına karşın, patent profesyonellerine yönelik düzenlenen resepsiyon da çok ilgi gördü.

Dünya genelinde, fikri ve sınai haklar konusunda en çok ilgi gören konular, en güncel gelişmeler sayısız panel ve seminerlerde ele alındı. Katılımcılar ilgi gösterdikleri konulara uygun olan bu oturumlara katılarak, hem alanında tecrübeli konuşmacıları dinledi hem de kendi deneyimlerini paylaşma şansı buldu.

INTA bünyesinde yer alan 38 komite, Atlanta'da üyeleriyle bir araya gelerek şimdiye kadarki yaptıkları çalışmaları değerlendirdi ve yeni projeler hakkında görüştü. Yıllık toplantı süresince değişik konularda 15 tane workshop yapıldı. Bu atölyelerde kariyer gelişimi ile ilgili çalışmalardan, Çin'deki hukuki uygulamalara; hukuk profesyonelleri için finans sertifikası veren programlardan, TM5 olarak anılan 5 önemli kurum (CNIPA, EUIPO, JPO, KIPO, USPTO) ile INTA'nın ortaklaşa gerçekleştirdiği ve inceleme aşamasında markaların karıştırılma ihtimalini konu alan bir çalışmaya kadar değişik içeriklere yer verildi.

Yaklaşık 1-2 saat süren ve her birine 8-12 kişinin katıldığı tam 350 yuvarlak masa etkinliği gerçekleşti. Katılımcılar bu toplantılarda, küçük bir grupta spesifik bir konu üzerinde tartışma ve o konuyla ilgili olarak hem kendi ülkelerine ilişkin uygulamaları aktarma hem de diğer ülkelerdeki güncel gelişmeleri öğrenme fırsatı buldu.

160'ın üzerinde firma, dernek, kurum ve organizasyon fuar alanında stantlarıyla yer aldı. INTA ayrıca bu yıl yeni ve oldukça yaratıcı bir projeyi de hayata geçirdi. Fuar alanında, yıllık toplantıya katılanlar arasından 50'ye yakın kişinin gönderdiği fotoğraflardan oluşan bir fotoğraf sergisi açıldı. Sergide yer alan fotoğrafların satışından toplanan meblağ INTA Vakfı'na bağışlandı. Yine fuar alanında, kayıt olanlara özel olarak Speed Networking alanları kuruldu ve bu etkinliğe katılanlar küçük gruplar halinde birbirleriyle hızlı bir şekilde tanışma ve iş geliştirme fırsatı yakaladı.

Bunların haricinde INTA sayısız spor etkinliği organize etti. Önceden kayıt olan katılımcılar, kongre merkezi içinde hem bu spor oyunlarına katılma hem de onları izleme fırsatı buldu. Futbol, voleybol, tenis ve golf gibi birçok alanda sayısız oyuna yüzlerce katılımcı ilgi gösterdi.

Yıllık toplantının son etkinliği olan Grand Finale, Mercedes Benz Stadium’unda gerçekleşti. Yapılan çağrıya istinaden, birçok kişinin kendi favori spor takımının formasını giyerek gelmesi ile stadyumda renkli görüntüler oluştu. Stadyumun birçok köşesinde farklı sporlara ait kurulumlar yapıldı ve katılımcılar etkinlik boyunca bu sporları yaparak eğlenceli anlar yaşadı. Ayrıca kurulan bir sahne çevresinde müzik dinleyip dans eden katılımcılar, son kez bir araya gelerek yıllık toplantıya veda ettiler.

147. yıllık toplantı 17-21 Mayıs 2025 tarihleri arasında San Diego, California’da gerçekleştirilecek. Ancak öncesinde iki orta ölçekli toplantı daha var: 22-24 Eylül 2024’te Philadelphia, Pennsylvania’da gerçekleşecek Trademarks Administrators & Practitioners (TMAP) ile 12-15 Kasım 2024’te New Orleans Louisiana’da gerçekleşecek Leadership Meeting. INTA’nın etkinlik ve toplantı programına www.inta.org adresinden ulaşabilirsiniz.

Mine Akarsu*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

ECTA Yıllık Konferansı Gerçekleşti

19-21 Haziran 2024 tarihleri arasında 42.si düzenlenen ECTA Yıllık Konferansı Belçika'nın Antwerp şehrinde "Flanders Meeting and Convention Centre"da gerçekleşti. 920'nin üzerinde Fikri Mülkiyet Hukuku profesyonelinin katıldığı konferansın bu seneki teması "Many Facets of IP" (Fikri Mülkiyetin birçok yönü/yüzeyi) idi. Temadaki "facet" kelimesi hem elmaslarıyla ünlü olan konferans şehrine, hem de fikri mülkiyet hukukunun farklı disiplinlerle ilişkisine dikkat çekmek amaçlı kullanılmıştı.

Konferansın programında, markalar ağırlıklı olmak üzere fikri mülkiyet hukukunun pek çok alanına temas eden paneller bulunmaktaydı. Bunun yanı sıra; sürdürülebilirlikten, çeşitlilik ve kapsayıcılığa kadar pek çok farklı disipline temas eden paneller de konferans programında mevcuttu. 19 Haziran'da Denetim kurulu ve komite toplantıları yapılırken; arabuluculuk ve alternatif uyuşmazlık çözümleri başlıklı çalıştay da aynı gün öğleden sonra gerçekleşti. Karşılama resepsiyonu mimari bir şaheser olan "Grand Cafe Horta"da yapıldı. Resmi program ise WIPO Genel Direktöre Daren Tang'ın mesajı WIPO Yardımcı Genel Direktörü Dr. Edward Kwakwa'nın açılış konuşması ile başladı. Avrupa Komisyonu, EUIPO, Benelüks Fikri Mülkiyet Ofisi ve Ukrayna Fikri Mülkiyet Ofisinden katılımcılar en son trendleri ve güncel gelişmeleri 20 Haziran'daki ilk panelde paylaştılar. Program, sürdürülebilirlik, yapay zeka ve veri, yemek endüstrisinde fikri mülkiyetin rolü gibi oldukça ilgi çekici paneller ile devam etti. Akşam ise katılımcılar Antwerp hayvanat bahçesinde düzenlenen resepsiyonda hem çeşitli egzotik hayvanları görme hem de Belçika'ya mahsus yiyecekleri tatma fırsatı buldular. Konferansın son günü ise eş zamanlı olarak düzenlenen taklitçilikle mücadele ve çeşitlilik-kapsayıcılık konulu paneller ile başladı. Öğleden sonra hayvan unsuru içeren markaların benzerliği ve tescil edilebilirliği hakkında yapılan panelin akabinde kültürel miras ve telif konulu bir başka ilgi çekici panel dinleyicilerle buluştu. Avrupa Birliği'nin güncel içtihatlarının tartışıldığı son panelin ardından Konferans, Handelsbeurs'da düzenlenen Gala Yemeği ile son buldu.

ECTA'nın başkanlığına veda eden Mladen Vukmir yerine Carina Gommers seçilirken; gelecek sene Konferansın "Bears on the Loose" teması ile 18-21 Haziran 2025 tarihleri arasında Berlin'de yapılacağı duyuruldu.

*Avukat/Marka Vekili, Akarsu IP, mine@akarsu.av.tr

Büşra Bıçakcı*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

AIPPI 2024 Young Member Summit

AIPPI Young Member Summit – 2024 bu yıl 2024 yılının Haziran ayında yine tüm dünyadan katılımcılarla Haziran ayında yapıldı.

Türkçe’ye “zirve” olarak çevirebileceğimiz ya da daha mütevazı bir terim kullanmak istersek “toplantı/panel” olarak adlandırabileceğimiz programda Samantha Yung tarafından yapılan açılış konuşmasını takiben, AIPPI Turkey’den Nazlı Korkut ve Halise Atabay’ın motive edici konuşmalarını dinlemenin çok keyifli olduğunu söylemeden geçmek olmaz.

Panellerde ele alınan konular ise bence toplantının amacı ve ruhu ile tam bir paralellik içindeydi. “Gençlik” kavramının sadece yaş ortalaması ile değil, aynı zamanda konuların dinamizmi ile de yakalananın dikkate alındığı belliydi. Nitekim konular gerçekten de hem günümüzü yakalayan hem de hepimizin gündeminde olan ve hatta -ucu açık gelişmeler dolayısıyla- özen göstermesi de gereken konulardı. Öyle ki, sürdürülebilirlikten yapay zekaya, fikri mülkiyet stratejilerinden meslekte sosyal becerilere kadar çok geniş bir konu yelpazesi vardı.

Tüm dünyadan meslektaşlarımızın değindiği konular çok değerli olmakla birlikte, -yazı uzunluğumuzun bir sınırı olması gerektiğini de düşünerek- bu konulardan bir kısmına değinmek gerekirse;

Sürdürülebilirlik ve özellikle de yeşil aklama, “greenwashing”, konusundaki notlar dikkat çekiciydi. Konuşmacılardan Louisa Galbraith tarafından; sürdürülebilirlik ile bağlantılı iddiaların/ beyanların gerçeğin dışında ve/ veya tüketici üstünde -firma yararına- olağandan farklı bir etki yaratacak şekilde kullanılmasının uygun olmadığına değinildi. Buradaki yorumlar ve uygulamaların, aslında bizim pratiğimiz ile de paralel olarak, tüketici üstünde yanıltıcı bir algı yaratılması ile bağlantılı olduğu tartışıldı. Avrupa Birliği’nde bu yönde düzenlemeler olduğu; İsviçre özelinde ise, bu yönde özel bir düzenleme olmadığı ve fakat haksız rekabet bağlantılı düzenlemeler üzerinden ve dürüstlük kuralı ile bağlantılı olarak değerlendirildiği bilgisi paylaşıldı. Nadine Hakizimana tarafından paylaşılan kısımda ise bu konu buluşlar bağlamında ele alındı ve sektörel çalışmalara değinildi. Bu kısımda yer alan ve aslında günümüzü çok yakından etkileyen/ ilgilendiren iklim değişikliği adaptasyon notları ise özellikle ilgi çekiciydi. Buradaki anlatımlar bence, “Bitki ve Bitki Çeşit Haklarındaki Son Gelişmeler”in ele alındığı paneldekiler ile de paralel bir fayda sağladı. Zira bu panelde de, özellikle son yıllardaki gelişmeler ve uygulamalar ele alınarak, günümüz yaşantısına yumuşak bir geçiş yapıldı.

Monica Hall tarafından değinilen sosyal beceriler bölümü ise bence en ilgi çekici ve aslında günümüz dünyası bakımından en değerli konulardan bir diğerydi. Kısmen interaktif şekilde ele alınan bölümde, psikolojik güvenlik ve psikolojik tehlike kavramları tartışıldı ve aslında bu kavramlar ile alt kırılımlarının fikri mülkiyet başta olmak üzere hemen her sektörde önemli olduğuna değinildi. Bu sırada “Project Aristotle” çalışmasına ve ayrıca iş hayatındaki problemlerin nasıl ele alınabileceğine de değinildi. Bu konunun, işyeri ortamı için yüksek performans sağlanması kadar bireysel motivasyon anlamında da ilham verici sonuçları olacağı kanaatindeyim.

Yapay zeka konusunun ele alındığı panel ise aslında hemen her gün konuştuğumuz yapay zeka ve fikri mülkiyet konusuna bir kuş uçuşu bakış sağlar nitelikteydi. Bolca örneklerin ele alındığı bölümde yapay zeka bağlantılı sorumluluklar ele alındı ve “the EU AI Act” ile birlikte, yapay zeka araçlarında telif tabi unsurların kullanması tartışıldı. Bu konunun bir diğer etkileyici yanı ise; sadece telif bakımından değil, buluş/ patent konusu bakımından da değerlendirme yapılması oldu.

Görüldüğü üzere, AIPPI Young Member Summit – 2024 güncel, çok kapsamlı ve aslında pratiğimize doğrudan etkisi olan konular üstünde şekillendi. Bu kadar önemli konularda tüm dünyadan arkadaşlarımızla bir araya gelmek ise bence özellikle hoş ve gelişmeleri takip etmek için faydalıydı.

Gençliğimiz devam ettiği sürece, bu etkinlikleri takip edebilmek dileğiyle -yaşımızda ya da içimizde gençlik olsun yeter.

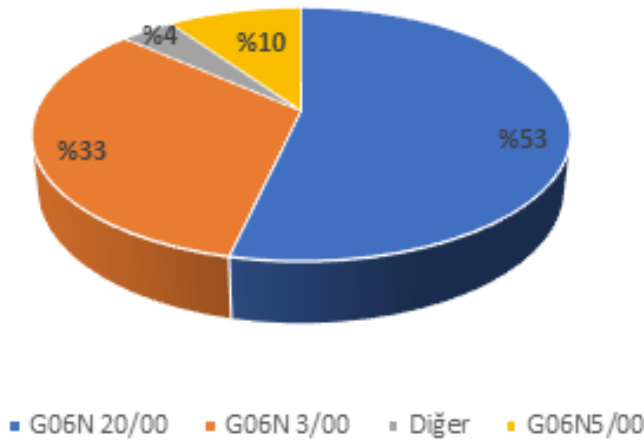
İsmail Kaya*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

YAPAY ZEKÂ ALANINDA TÜRKİYE'DE GERÇEKLEŞTİRİLEN PATENT BAŞVURULARI VE DURUMLARINA YÖNELİK BİR İNCELEME

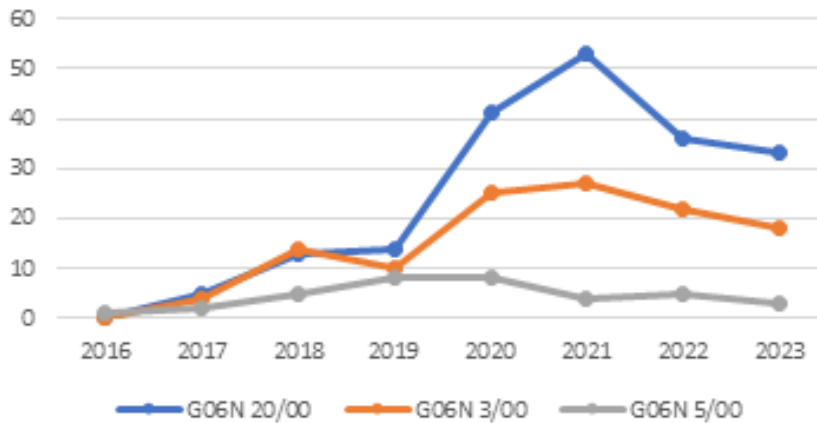
Günümüzde yapay zekâ kullanımının gitgide yaygınlaşması ile bu alanda yapılan patent başvuruları da her geçen gün artış göstermektedir. Bu alanda yapılan patent başvurularının artmasının yanı sıra, kalitesinin de yüksek olması ve bu sayede başvuruların patent tescili ile neticelenerek, ilgili teknik alanda mümkün olan en geniş patent korumalarının elde edilmesi gelecek için oldukça önemlidir. Yapay zekâ alanında yapılan patent başvurularının önemli bir kısmı G06 CPC sınıfına ait olan G06N alt sınıfındaki belirli hesaplama modellerine dayalı bilgi işlem düzenlemeleri olarak adlandırılan alt sınıfta yer almaktadır. Bu çalışmada TÜRKPATENT'in patent veri tabanına göre 31.12.2023 tarihine kadar G06N CPC alt sınıfına ait olarak Türkiye'de gerçekleştirilen ve yayımlanan tüm patent başvuruları, bu başvuruların mevcut araştırma ve inceleme süreçleri ve durumları istatistiksel olarak incelenmiştir.

TÜRKPATENT'e G06N CPC alt sınıfında yapılan patent başvurularından en büyük paya sahip olan alt grupların sırasıyla G06N 20/00: makine öğrenmesi, G06N 3/00: biyolojik temelli bilgi işlem düzenlemeleri ve G06N 5/00: bilgiye dayalı modelleri kullanan bilgi işlem düzenlemeleri grupları olduğu görülmektedir (bkz. Şekil 1). G06N 20/00: makine öğrenmesi grubuna ait bir buluşa örnek olarak, sosyal medya paylaşımlarına açıklama yazma işlemini otomatik olarak gerçekleştirmek için kullanıcının sağladığı görsel veriyi yapay zekâ ile işleyerek sosyal medya diline uygun bir metin üretilmesini sağlayan bir sistem verilebilir. G06N 5/00: bilgiye dayalı modelleri kullanan bilgi işlem düzenlemeleri grubuna ait bir buluşa örnek olarak, bir elektronik cihaz kullanım verisinin takip edilerek abonelerin yaşadığı olumsuz deneyimlerin belirlenmesini ve yapay zekâ algoritmaları ile kişiselleştirilmiş önerilerde bulunulmasını sağlayan bir sistem verilebilir. G06N 3/00: biyolojik temelli bilgi işlem düzenlemeleri grubuna ait bir buluşa örnek olarak, alınan bir belge görüntüsünün içerdiği metinleri optik karakter tanıma teknikleri kullanarak elde edilmesini ve bu metinler üzerinden belge sınıfının tahmin edilmesini sağlamak amacıyla geliştirilen bir sistem verilebilir. Patent başvuru yayımlarına göre oluşturulan Şekil 1, ülkemizde yapay zekâ ile ilgili olarak yapılan yenilikçi çalışmaların büyük bir çoğunluğunun makine öğrenmesi, biyolojik temelli bilgi işlem düzenlemelerine ve bilgiye dayalı modelleri kullanan bilgi işlem düzenlemeleri gruplarına yönelik olarak gerçekleştirildiğine ilişkin bir gösterge niteliğindedir.

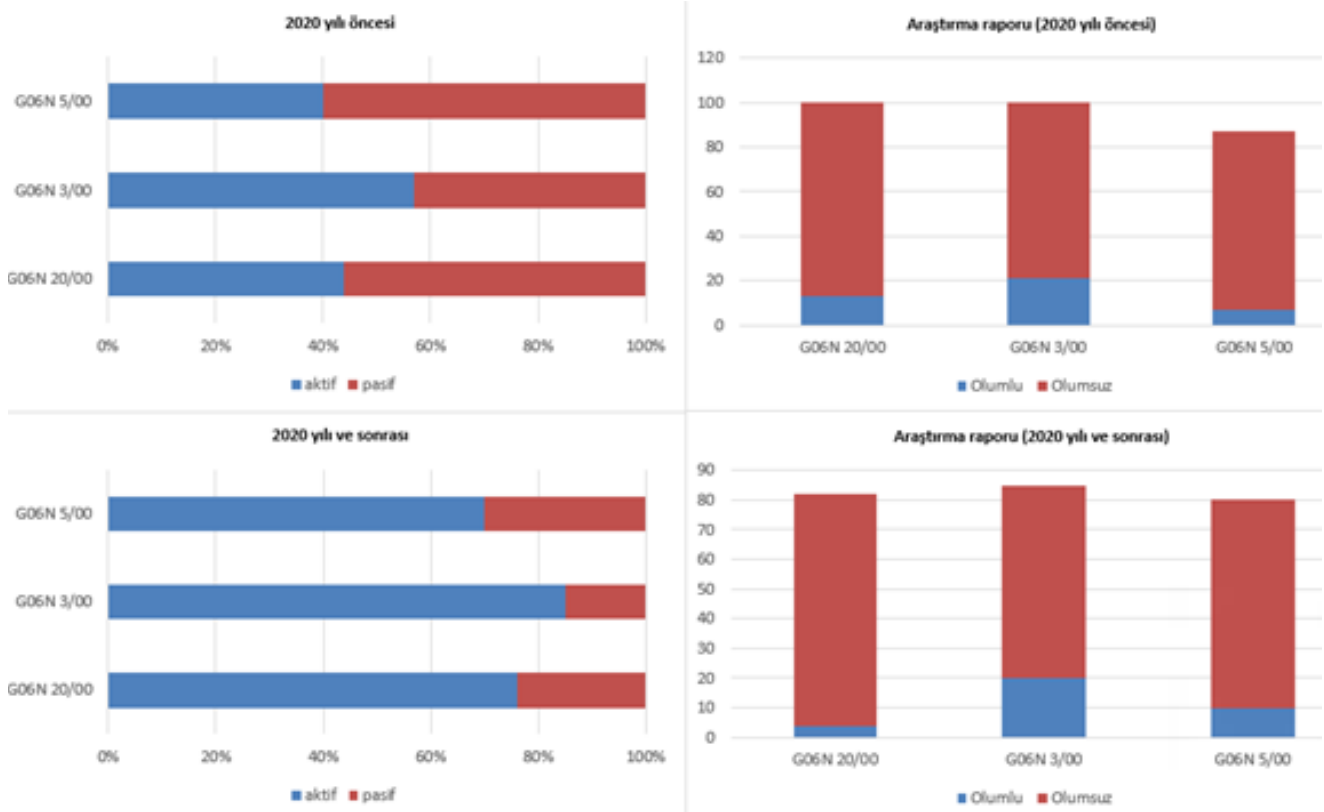
Şekil 1. TÜRKPATENT'e 31.12.2013'e kadar G06N alt sınıfının gruplarında yapılan ve yayımlanan patent başvurularının G06N alt sınıfındaki toplam başvurular içerisindeki payları (%)

G06N alt sınıfının gruplarında yapılan patent başvurularının ilgili yıllar bazında dağılımı Şekil 2'de verilmektedir. G06N 20/00 ve G06N 3/00 gruplarında yapılan patent başvurusu sayıları 2021 yılına kadar artış trendi göstermekte, 2022 yılında ise belirgin bir şekilde düşüş görülmektedir. 2023 yılına ait olarak şu aşamada sadece yayımlanan ve hali hazırda erken yayım talebi yapılan ve bu şekilde yayımlanan başvurulara ulaşılabildiği için sağlıklı bir başvuru sayısı değerlendirmesi yapabilmek mümkün görülmemektedir. 2022 yılındaki bahsedilen düşüş, ilgili alanlarda yapılan yenilikçi çalışmalarda bir düşüş yaşanmış olabileceği şeklinde değerlendirilebileceği gibi, örneğin bu alanda çalışmalar yürüten ilgili Ar-Ge merkezlerinde veya Ar-Ge departmanlarında gerçekleştirilen yenilikçi projelerin patent çıktısı ortaya çıkabilecek bir faza henüz geçmemiş olabileceği şeklinde de yorumlanabilir.

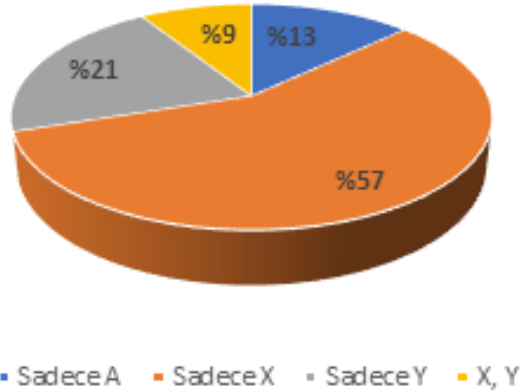
Şekil 2. G06N alt sınıfının gruplarında yapılan patent başvurularının yıllar bazında dağılımı

G06N 20/00 grubunda **TÜRKPATENT**'in veritabanında yayımlanan başvuruların %39'u 2020 yılı öncesinde, %61'i ise 2020 yılı ve sonrasında gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu alt grupta yapılan patent başvurularının yenilik ve buluş basamağı kriterleri açısından etkinliğini analiz etmek için araştırma ve inceleme raporu sonuçları bir gösterge olarak alınmıştır. Bu alt grupta 2020 yılı öncesinde yapılan patent başvurularının tamamının araştırma raporu halihazırda bulunmakta olup, bu araştırma raporlarının %87'si olumsuz (araştırma raporu içeriğinde en az bir X-doküman ve/veya Y-doküman bulunması) niteliktedir (bkz. Şekil 3). Bu duruma paralel olarak da G06N 20/00 grubunda yapılan başvuruların %56'sı pasif durumdadır, yani bu başvuruların artık üçüncü kişilere karşı bir hukuki etkisi bulunmamaktadır. 2020 yılı öncesinde yapılan başvuruların büyük bir kısmının pasif durumda olmasının en önemli nedeni, araştırma raporlarının olumsuz olmasından kaynaklı olarak başvuru sahipleri tarafından SMK Mad.98/1 ve Yön. Mad.102/1 uyarınca araştırma raporunun bildirim tarihinden itibaren 3 ay içerisinde inceleme taleplerinin yapılmamış olmasından dolayı başvuruların geri çekilmiş sayılmış olması veya inceleme süreçlerinde olumsuz inceleme raporları ortaya çıkması nedeniyle, SMK Mad.98/4'de belirtilen süre içerisinde görüş bildirilmeyerek ve değişiklik yapılmayarak inceleme süreçlerine devam edilmemesi olduğu görülmektedir. Ayrıca diğer bir neden ise buluşların zaman içerisinde ekonomik ilgisini kaybetmesi olabilir. 2020 yılı ve sonrasında G06N 20/00 grubunda yapılan patent başvuruları için halihazırda ortaya çıkan araştırma raporları %78 gibi yüksek bir oranda olumsuz nitelikte olmasına rağmen, başvuruların halihazırda %76'sı aktif durumdadır. 2020 yılı ve sonrasındaki patent başvuruları için %78 gibi yüksek bir oranda olumsuz araştırma raporu ortaya çıkmış olmasına rağmen, başvuruların %76'sının hali hazırda aktif olmasının sebebi söz konusu başvuruların genç patent olarak tabir edilebilecek başvurular olmaları ve birçok başvuru sahibinin ilgili araştırma raporları olumsuz olmasına rağmen inceleme süreçlerine devam etme iradesinde olmaları şeklinde değerlendirilebilir. Araştırma raporu olumsuz olan 2020 yılı ve sonrasındaki başvuruların %53'ü için ne istem değişikliği yapılmış, ne de araştırma raporuna karşı görüş verilmiş olmasına rağmen başvuru sahiplerinin inceleme süreçlerine devam ederek birinci inceleme raporu sonuçlarını elde etmek istedikleri görülmektedir. G06N 5/00 grubunda da G06N 20/00 alt grubuna benzer araştırma raporu sonuçları ve aktif-pasif durumu seyri olduğu görülmektedir. Halihazırda en yüksek oranda olumlu araştırma raporunun ortaya çıktığı grubun ise gerek 2020 yılı öncesinde, gerekse de 2020 yılı ve sonrasında yapılan başvurularda G06N 3/00 olduğu görülmektedir. G06N 3/00 grubuna ait 2020 yılı öncesinde yapılan başvuruların %21'inin araştırma raporları olumlu olarak ortaya çıkmış, yine 2020 yılı ve sonrasında yapılan başvuruların halihazırda ortaya çıkan araştırma raporlarından %20'sinin olumlu olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Sonuç olarak, TÜRKPATENT'e G06N alt sınıfına ait olarak yapılan patent başvurularından G06N 3/00 grubuna ait olanların ortaya çıkan araştırma raporu sonuçlarına göre yenilik ve buluş basamağı kriterlerini karşılamasının, G06N 5/00 ve G06N 20/00 gruplarına ait olanlara göre yüzdesel olarak nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir (bkz. Şekil 3).

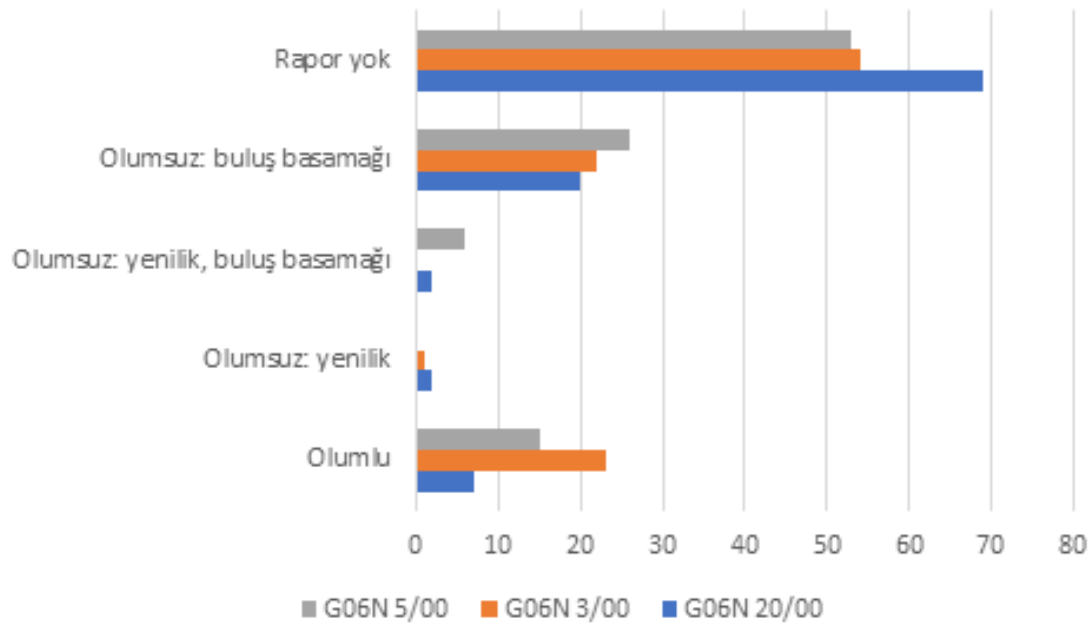
Şekil 3. 2020 yılı öncesi ve 2020 yılı ve sonrasına yönelik G06N alt sınıfın gruplarında gerçekleştirilen ve yayımlanan patent başvurularının aktif-pasif durumu ve araştırma raporu sonuçları (%)

G06N alt sınıfına ait olarak yapılan patent başvuruları için ortaya çıkan araştırma raporlarının sadece %13'lük bir kısmının içeriğinde sadece en az bir A-doküman bulunmakta olup, dolayısıyla araştırma raporları olumlu niteliktedir. Ortaya çıkan araştırma raporu sonuçlarının yarısından fazlasının (%57'sinin) içeriğinde ilgili buluşun tüm istemleriyle yeni olmadığını veya buluş basamağı içermediğini tek başına gösteren sadece en az bir X-doküman bulunmaktadır. Araştırma raporu sonuçlarına göre %21 oranındaki başvuruların tüm istemleriyle buluş basamağı içermediğini gösteren sadece en az bir Y-doküman bulunduğu görülmektedir. Araştırma raporu ortaya çıkan başvuruların %9'luk bir kısmının araştırma raporu içeriğinde, başvuru istemlerinin belirli bir kısmının yenilik içerdiği, ancak yenilik içeren istemlerin buluş basamağına haiz olmadığını gösterir hem X, hem de Y dokümanlarına atfedilmektedir.

Şekil 4. G06N alt sınıfındaki patent başvurularının araştırma raporu içerikleri (%)

Şekil 5’de görüleceği üzere G06N alt sınıfındaki patent başvurularının yüzdesel olarak oldukça büyük bir kısmı için henüz inceleme raporu düzenlenmemiş durumdadır. İnceleme raporu düzenlenen patent başvurularının büyük bir kısmında ise inceleme raporunun içeriği buluş basamağı açısından olumsuz nitelikli olarak ortaya çıkmıştır. G06N 20/00 grubundaki başvuruların %31’i için inceleme raporu düzenlenmiş ve bu alt sınıftaki toplam başvuruların %20’si için inceleme raporu içerikleri buluş basamağı açısından olumsuz nitelikli olarak ortaya çıkmıştır. G06N 5/00 alt grubundaki başvuruların ise %47’si için inceleme raporu düzenlenmiş ve bu gruptaki toplam başvuruların %26’sı için inceleme raporu içerikleri buluş basamağı açısından olumsuz nitelikli olarak ortaya çıkmıştır. G06N 3/00 grubundaki toplam başvuruların ise %22’si için inceleme raporu içerikleri buluş basamağı açısından olumsuz nitelikli olarak ortaya çıkmasına rağmen, bu gruptaki toplam başvuruların %23’ü için inceleme raporu olumlu olarak sonuçlanarak tescil almıştır. Dolayısıyla mevcut inceleme süreçleri dikkate alındığında, G06N 3/00 grubundaki inceleme süreçleri G06N alt sınıfının diğer grupları ile karşılaştırıldığında görece daha yüksek oranda olumlu olarak neticelenmiştir. G06N alt sınıfının bahsedilen her üç grupta da inceleme raporu içeriklerinin yüksek oranlarda buluş basamağı bakımından olumsuz nitelikli olarak ortaya çıkması durumunun, başvuruların istem değişiklikleri ve/veya araştırma raporuna verilen karşı görüşler neticesinde yenilik kriterini bir şekilde sağlayabildiği, ancak buna rağmen buluş basamağı kriterini sağlama noktasında zorluklar yaşanabildiğini göstermektedir. Diğer taraftan, inceleme raporu içeriklerinin yenilik açısından olumsuz nitelikli olarak ortaya çıktığı başvuruların yüzdesel olarak oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Şekil 5. G06N alt sınıfındaki patent başvurularının inceleme raporu içerikleri (%)

Sonuç olarak:

- TÜRKPATENT'e G06N CPC alt sınıfında yapılan ve yayımlanan patent başvurularının büyük bir kısmı sırasıyla G06N 20/00: makine öğrenmesi ve G06N 3/00: biyolojik temelli bilgi işlem düzenlemeleri gruplarına aittir.
- Söz konusu G06N 20/00 ve G06N 3/00 gruplarında TÜRKPATENT'e yapılan ve yayımlanan patent başvuruları 2021 yılına kadar yıl bazında artış eğilimi gösterse de, 2022 yılında düşüş gösterdiği görülmektedir. 2023 yılına ait başvuruların erken yayım talebi olmayan ve henüz yayımlanmamış olanlara ulaşamadığı için şu aşamada sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek mümkün değildir.
- G06N alt sınıfında yapılan patent başvurularının büyük bir kısmı için araştırma raporları olumsuzluklar içermektedir. Bu da söz konusu başvuruların yenilik ve/veya buluş basamağını kriterlerini karşılama oranlarının nispeten düşük olduğuna yönelik bir gösterge olarak değerlendirilebilir.
- G06N alt sınıfında inceleme raporu düzenlenen patent başvurularının büyük bir kısmının birinci inceleme raporu içeriğinin buluş basamağı bakımından olumsuz nitelikli olduğu görülmektedir. Bu da söz konusu alt sınıftaki başvuruların istemleri bir şekilde, örneğin araştırma raporundan sonra yapılan istem düzenlemeleri yoluyla yenilik kriterini sağlayabilse dahi, buluş basamağı kriterini sağlama noktasında zorluklar yaşanabildiğini göstermektedir.

Muazzez Kılıç Kaymaz*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

SİNAİ MÜLKİYET KANUNU BAĞLAMINDA TASARIM KORUMASINA İLİŞKİN MEVZUAT DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ

Fikri haklar alanında Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) ile Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi (EUIPO) etkin kuralları düzenleyen ofislerdir. Fikri mülkiyet ekosistemi dışında kalmamak adına ülke mevzuatının dünya kuralları ile uyumlu olması işin doğası gereğidir. Mevzuat değişikliği yapılırken ülke çıkarları gözetilerek uyum sağlanması, sağlıklı bir fikri mülkiyet düzeninin oluşturulması gerek kültürel gerekse ekonomik yapıya sürdürülebilir katkı sağlayacaktır.

Değer yaratabilecek potansiyele sahip ürünlerin görünümü “tasarım” başlığı altında birçok yasa ile korunabilmektedir. Mevzuatlarda belirtilen koruma şartlarını sağlaması koşuluyla tasarımlar, 1994 öncesi Haksız Rekabet Hükümleri, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu veya Marka Hukuku ile korunurken, anılan tarih ve 2017 yılları arasında ilaveten 554 sayılı Tasarımların Korunmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile tescilli korumadan da faydalanmıştır. 2017 yılında 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ile koruma türleri arasına tescilsiz koruma dahil olmuştur.

26 Nisan 2024 tarihinde gerçekleştirilen Patent ve Marka Vekilleri İstişare Toplantısı’nda Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT) Başkanı Sayın Prof. Dr. Zeki DURAK mevzuat düzenlemelerinin olacağını bildirmiş, paydaş olarak sayın vekillerin görüşünün alınacağını ifade etmiştir. Bu kapsamda tasarım koruması alanında tarafıma ait başlangıç önerileri aşağıda sunulmuştur.

ÖNERİLER

ÖNERİ 1.

SMK 56 ncı Maddenin İkinci Fıkrasının Yeniden Düzenlemesi

Tasarımın tescil ile korunabilmesi için görünümünün yeni ve ayırt edici olması temel şart iken birleşik ürün parça tasarımlarında bu temel şarta ilaveten parçanın birleşik ürünün kullanımı esnasında görünmesi gereklidir.

Birleşik ürün parça tasarımlarının korunması için kaleme alınan 56 ncı maddenin ikinci fıkrası;

(2) “Birleşik ürünün parçasının tasarımı, aşağıdaki şartları taşıyorsa yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olduğu kabul edilir:

a) Parça birleşik ürüne takıldığında, birleşik ürünün normal kullanımında görünür durumda olmalıdır.

b) Parçanın görünür durumda olan özellikleri, yenilik ve ayırt edici nitelik şartlarını karşılamalıdır.” hükmüne amirdir.

Yukarıdaki hüküm Birlik Tüzüğü’nün 4 üncü maddesi ile paralellik taşımaktadır. Ancak belirtilen şartlar yeni ve ayırt edici nitelik ile ilgili olmayıp koruma şartlarını ifade etmektedir. Bu sebeple ilk cümleden **“yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olduğu kabul edilir:” ifadesinin çıkarılarak yerine “korumadan yararlanır.”** ifadesinin eklenmesi maddenin içeriği ile daha tutarlı olacaktır.

56 ncı maddenin ikinci fıkrası;	Önerilen fıkra
(2)“Birleşik ürünün parçasının tasarımı, aşağıdaki şartları taşıyorsa yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olduğu kabul edilir: a) Parça birleşik ürüne takıldığında, birleşik ürünün normal kullanımında görünür durumda olmalıdır. b) Parçanın görünür durumda olan özellikleri, yenilik ve ayırt edici nitelik şartlarını karşılamalıdır.”	(2)“Birleşik ürünün parçasının tasarımı, aşağıdaki şartları taşıyorsa korumadan yararlanır: a) Parça birleşik ürüne takıldığında, birleşik ürünün normal kullanımında görünür durumda olmalıdır. b) Parçanın görünür durumda olan özellikleri, yenilik ve ayırt edici nitelik şartlarını karşılamalıdır.”

ÖNERİ 2.

Kamuya Sunma Kriterlerinin Topluluk Tasarım Mevzuatı ile Uyumlu Olması Amacı ile SMK 57 nci Maddeye, Ek Fıkra Eklenmesi veya Önerinin Maddenin İçine Yedirilmesi

Yenilik incelemesi açısından Türk Mevzuatı ile 6/2002 sayılı Birlik Mevzuatı arasındaki diğer bir fark, kamuya sunma alanının Türk mevzuatına nazaran daha dar olmasıdır. Kamuya sunmanın neler

olduğunu açıklayan Tüzük madde 7¹ Türk Mevzuatından farklılık içermektedir. Yenilik kıstasının ölçütü, SMK'da yüksek tutulmuştur. SMK'da dünyada yenilik aranırken, Birlik mevzuatında ilgili sektördeki uzman çevrenin iş hayatı esnasında ulaşamayacağı dokümanlar yenilik (aynı zamanda ayırt edici nitelik) değerlendirmesinde dikkate alınmamaktadır. Birlik tasarım mevzuatı tescil aşamasında inceleme yapmayarak ve yenilik inceleme alanını SMK'ya göre daha dar tutarak farklılık yaratmaktadır.²

SMK m.57	Birlik Mevzuatı/Tüzük/m.7	Eklenecek madde önerisi
Kamuya sunma MADDE 57- {1} Kamuya sunma; sergileme, satış gibi yollarla piyasaya sürme, kullanma, tarif, yayım, tanıtım veya benzer amaçlı faaliyetleri kapsar. Tasarımın gizlilik şartıyla üçüncü bir kişiye açıklanması kamuya sunma sayılmaz.	Bir tasarım, Toplulukta faaliyette bulunan ilgili sektördeki uzman çevresinde normal olarak bilinebilecek durumunda olmaması koşuluyla 5(1)(a) ve 6(1)(a) veya 5(1)(b) ve 6(1)(b) maddelerinde belirtilen tarihten önce ,tescil sonrası yayımlanmış, sergilenmiş, ticarete kullanılmış veya başka bir şekilde açıklanmışsa 5 ve 6. Maddeler anlamında kamuya sunulmuş sayılır. ³	“Ülke sınırları içerisinde faaliyet gösteren ilgili sektördeki uzman çevrenin iş hayatı esnasında ulaşamayacağı tasarımlar, dokümanlar yenilik ve ayırt edici nitelik değerlendirmesinde dikkate alınmaz.” veya benzeri bir ifade

Özetle ülke sınırları içerisinde faaliyet gösteren ilgili sektörde veya tasarım alanında uzmanlaşmış çevreler tarafından hayatın olağan akışı içinde makul bir şekilde bilinemeyecek kamuya sunumlar tasarımın yeniliğini ve ayırt edici niteliğini etkilememelidir.

ÖNERİ 3.

Eşdeğer Parça Listesi'nin TÜRKPATENT'in Web Sayfasında Yayımlanması

SMK 59(5) “Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca yayımlanan eşdeğer parçaların dördüncü fıkra kapsamında ve tasarımın piyasaya ilk sürüldüğü tarihten itibaren üç yıl içinde kullanımı tasarım hakkının ihlali sayılmaz.” hükmüne amirdir. Hakkın sınırlandırıldığı durumları kaleme alan 59 uncu maddenin

1 **Tüzük madde 7:** For the purpose of applying Articles 5 and 6, a design shall be deemed to have been made available to the public if it has been published following registration or otherwise, or exhibited, used in trade or otherwise disclosed, before the date referred to in Articles 5(1)(a) and 6(1)(a) or in Articles 5(1)(b) and 6(1)(b), as the case may be, except where these events could not reasonably have become known in the normal course of business to the circles specialised in the sector concerned, operating within the Community. The design shall not, however, be deemed to have been made available to the public for the sole reason that it has been disclosed to a third person under explicit or implicit conditions of confidentiality.

2 Fikri Gündem Dergisi/22.Sayı/2022 Tasarım Tescil Sisteminde Yenilik Kriterinin Uygulanışına Dair Tespitler /M.Kılıç Kaymaz

3 Av.Dr. Cahit SULUK/ Avrupa Topluluğu Hukukunda Tasarımların Korunması/ Seçkin/Ankara, 2002

beşinci fıkrasında belirtilen eşdeğer parça tasarımlarının TÜRKPATENT'in web sitesinde kamuya ilanı hangi parçaların hakkın sınırları dışında kaldığını netleştirecektir. Eğer anılan madde aktif kullanılmıyorsa kanundan çıkarılması önerilmektedir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın adı "Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı" olarak değiştirildiği için maddede değişiklik yapılmayacaksa adından "Bilim" kelimesinin çıkarılması gerekmektedir.

ÖNERİ 4.

İnceleme Maddesi olan 64 üncü Maddenin Altıncı Fıkrasına (e) Bendinin Eklenmesi

TÜRKPATENT, yaklaşık olarak Ağustos 2021 tarihi itibarıyla EUIPO uygulamasından farklı olarak, birleşik ürün parça tasarımının normal kullanımda görünür olup olmadığını tespit ettikten sonra yenilik incelemesi yaparak parçanın tesciline karar vermektedir. Ancak inceleme maddesi olan 64 üncü maddede bu hususla ilgili açıklama bulunmamaktadır. Hukuki belirsizlik açısından aşağıdaki şekilde bir fıkranın eklenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

(6) Kurum;

a) Tasarım veya ürün tanımına uygun olmayan,

b) Kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı,

c) 3 üncü madde kapsamına girmeyen gerçek veya tüzel kişilerce yapılan,

ç) Paris Sözleşmesinin 2 nci mükerrer 6 ncı maddesi kapsamında yer alan hükümlerle ilgililik alametleri ile bu kapsam dışında kalan ancak kamuyu ilgilendiren, dinî, tarihî ve kültürel değerler bakımından halka mal olmuş ve ilgili mercilerin tescil izni vermediği işaretlerin, armaların, nişanların veya adlandırmaların uygunsuz kullanımını içeren,

d) Yeni olmadığı tespit edilen,

e) ***birleşik ürünün normal kullanımı esnasında görünmeyen parça,***

tasarım tescil taleplerini reddeder.

ÖNERİ 5.

Birleşik Ürün Parça Tasarımlarının Koruma Kapsamının Net Çizilmesi

SMK m.56/2(b)⁴ gereği tasarım tescili ile birleşik ürün parça tasarımlarının birleşik ürünün kullanımı esnasındaki görünüşleri korunmaktadır. Bu sebeple görsel anlatım olarak parçanın birleşik ürün üzerindeki hali sunulmalıdır. Yönetmelik madde 50’de yer almak üzere; “- 1.1 nolu ana görsel olarak birleşik ürün parçasının birleşik ürün üzerindeki görünümü sunulur. Parçayı tek başına sunan görünüm ek görsel olarak sunulabilir.” şeklinde bir ifadenin yer alması parça tasarımlarında korumanın sınırlarını netleştirecektir. Örneğin; profil tasarımlarında profilin birleşik ürün üzerindeki hali düz bir yüzeyden ibaretken tescil belgesindeki görselinde eğimleri, çıkıntılı yapıları olabilmektedir. Ancak normal kullanımda bu eğimli, çıkıntılı yapılar birleşik ürünün içerisinde kalarak normal kullanım esnasında görünmemektedir. Zaman zaman tasarım hukukunu yeterince bilmeyen kişiler, koruma kapsamını tescil belgesinde yer alan bütün görünümlere yaymaktadır. Oysaki tescil belgesindeki her görünüm korunmamaktadır.⁵

Ayrıca birleşik ürün olmayan diğer ürünlerin görünmeyen özelliklerinin korunup korunmayacağı da SMK’da açıkça yer almamaktadır. Bu hususta EUIPO’daki uygulama, yargı sisteminin kararları referans alınabilir.

ÖNERİ 6.

İnceleme Maddesi Olan 64 üncü maddenin Yedinci Fıkrasının Sadeleştirilerek Daha Anlaşılır Hale Getirilmesi

Fıkra, görsel anlatımda kamu düzenine, genel ahlaka aykırı veya Paris Sözleşmesi’nin 2 nci mükerrer 6 ncı maddesi kapsamında yer alan hükümlerle alametleri ile bu kapsam dışında kalan ancak kamu-yu ilgilendiren, dinî, tarihî ve kültürel değerler bakımından halka mal olmuş ve ilgili mercilerin tescil izni vermediği işaretlerin, armaların, nişanların veya adlandırmaların **uygunsuz** kullanımını içeren görünümlerin görsel anlatımdan çıkarılması, çıkartılmış halinin ise koruma şartlarını sağlaması ve tasarımın kimliğini muhafaza etmesi gerektiğini bildirmektedir. Tasarımın kimliğinin muhafaza edilmesinden kasıt; tasarıma ayırt edici nitelik katan eş anlatımla tasarımı önceki tasarımlardan farklı kılan unsurun korunması demektir.

Uygulamada Tasarım Dairesi yedinci fıkra kapsamında görsel anlatımdan altıncı fıkrada belirtilen

4 Yenilik ve ayırt edicilik

MADDE 56- (1) Tasarım yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olması şartıyla bu Kanunla sağlanan haklar kapsamında korunur.

(2) Birleşik ürünün parçasının tasarımı, aşağıdaki şartları taşıyorsa yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olduğu kabul edilir:

- a) Parça birleşik ürüne takıldığında, birleşik ürünün normal kullanımında görünür durumda olmalıdır.
- b) Parçanın görünür durumda olan özellikleri, yenilik ve ayırt edici nitelik şartlarını karşılamalıdır.

(3) Bu maddede yer alan normal kullanım; bakım, servis veya onarım işleri hariç olmak üzere, son kullanıcı tarafından kullanımı ifade eder.

5 Ankara Patent Bloğunda yayınlanan “Görsel Anlatım ile Koruma arasındaki İlişki-Koruma Kapsamına Dahil Olmayan Görsel Anlatımlar İçin Farklı bir Kodlama Önerisi” başlıklı yazıya bakınız.

(b) veya (ç)⁶ bentleri gereği bir görünümün çıkartılması gerektiğini düşünürse başvuru sahibi veya vekilinden yeniden düzenlenmiş görsel anlatımı iki aylık süre içerisinde Kuruma sunmasını talep etmektedir. Mevcut fıkra da yer alan “ret” kelimesi farklı anlamlara yol açmaktadır

64. Madde Fıkra 7	Önerilen fıkra
(7) Altıncı fıkranın (b) ve (ç) bentleri kapsamında verilen ret kararının tasarımın sadece bir bölümüne ilişkin bulunması hâlinde, sadece o bölümle ilgili kısmi ret kararı verilir. Kısmi ret sonucunda tescilin devamı için kalan kısmın koruma şartlarını sağlaması ve tasarım kimliğini muhafaza etmesi şarttır.	(7) Altıncı fıkranın (b) ve (ç) bentleri kapsamında görsel anlatımdan bir bölümünün çıkartılmasına karar verilmesi halinde tescilin devamı için kalan kısmın koruma şartlarını sağlaması ve tasarım kimliğini muhafaza etmesi şarttır.

ÖNERİ 7.

64 üncü Maddenin Altıncı Fıkrasının (ç) Bendinin İçerik Açısından Gözden Geçirilmesi, “Uygun” Kelimesinin Yerindeliğinin Sorgulanması

Marka mevzuatının 5 inci maddesinin (g), (ğ), (h) fıkralarını özünde barındıran (ç) bendi, Paris Sözleşmesinin 2 nci mükerrer 6 ncı maddesi kapsamında yer alan hükümlerle alametleri ile bu kapsam dışında kalan ancak kamuyu ilgilendiren, dinî, tarihî ve kültürel değerler bakımından halka mal olmuş ve ilgili mercilerin tescil izni vermediği işaretlerin, armaların, nişanların veya adlandırmaların **uygunsuz** kullanımını içeren tasarımlar,⁷ın korunamayacağını ifade etmektedir.

Yukarıdaki madde yer alan “uygunsuz” ibaresi marka mevzuatında bulunmamaktadır. Kamuyu ilgilendiren, dinî, tarihî ve kültürel değerler bakımından halka mal olmuş işaretlerin uygunsuz kullanımı kamu düzenine ve genel ahlaka aykırı tasarımlar olması sebebiyle anılan fıkra gereği resen reddedilecektir. Hükümde yer alan “uygun” kelimesinden ne anlaşılması gerektiği açık değildir. Kanun gerekçesinde bu konu ile ilgili açıklama yapılmamıştır. Uygun kelimesi kalacak ise uygun durumlara dair açıklamanın yapılması aksi takdirde çıkarılması önerilmektedir.

⁶ b) Kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı,

^ç Paris Sözleşmesinin 2 nci mükerrer 6 ncı maddesi kapsamında yer alan hükümlerle alametleri ile bu kapsam dışında kalan ancak kamuyu ilgilendiren, dinî, tarihî ve kültürel değerler bakımından halka mal olmuş ve ilgili mercilerin tescil izni vermediği işaretlerin, armaların, nişanların veya adlandırmaların uygunsuz kullanımını içeren,

ÖNERİ 8.

2023 Tasarım İnceleme Kılavuzu 1.1.6.1 Tasarım Tescilini Etkilemeyen Açıklamalar Başlığı Altında Bulunan Son Paragrafının Hukuki Dayanaktan Yoksunluğu

TÜRKPATENT Tasarım İnceleme Kılavuzunun 14. sayfası “Ayrıca, aynı başvuru sahibi tarafından on iki aylık hoşgörü süresi içerisinde olsa dahi, farklı günlerde birbirine benzer tasarım başvuruları yapılmamalıdır. Önceki benzer tasarım başvurularının Bültende yayımlanması durumunda sonraki tasarım başvuruları “yenilik” kriteri açısından değerlendirilerek ret edilecektir. Tasarım Bülteninde yapılan yayımlar, tasarım tescilini etkilemeyen açıklamalar olarak değerlendirilmeyecektir.” açıklamasını içermektedir.

Yukarıda belirtilen açıklamanın hukuki dayanağının hangi kanun maddesi olduğu maalesef Kılavuzda belirtilmemiştir. Açıklamada “**Önceki benzer tasarım başvurularının Bültende yayımlanması durumunda sonraki tasarım başvuruları “yenilik” kriteri açısından değerlendirilerek ret edilecektir.**” denilmektedir. Hukuki dayanağı olmayan bu açıklama setin parçalarının hoş görü süresi içerisinde sonradan tescile konu edilmesi halinde önceki set parçasının varlığından dolayı iptal edileceğini bildirmektedir.

Sonuç olarak TÜRKPATENT uygulamasının yasayla uyarlı olup olmadığını belirlenmesi, **mükerrer tescil yaratmayan set tasarımlarını oluşturan farklı ürünlerin hoş görü süresi içerisinde birkaç tescile konu edilip edilmeyeceği hakkında mevzuatın oluşturulması** kaos ortamının giderilmesini sağlayarak başvuru sahiplerinin, tasarımcıların tescil stratejisini kurgulamalarını kolaylaştıracaktır. Aksi takdirde yasada yer almayan hükümlerin Kılavuz ile tartışılmadan hayat geçirilmesi tasarımcı ve başvuru sahipleri açısından belirsizlik yaratarak tescile olan güveni sarsacaktır.

Yukarıda belirtilen tespitlerden sonra ayrıca SMK 63(3)⁷’deki gibi bazı hükümlerin yeterince açık kılma alınmadığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak mevcut yasa hakkın konusu anlamında sınırları çizerken, hakkın kapsamı özelinde netlik sunmamaktadır. Set tasarımlarını oluşturan bireysel ürün tasarımlarının, görünmeyen birleşik parça tasarımlarının koruma kapsamının belirlenmesinde yeknesaklık görülmemektedir.

Daha net anlaşılabilir, sınırları belli, tasarım tescil ekosistemi ile uyumlu mevzuatın hayata geçirilmesi temenni edilmektedir.

*Tasarım Danışmanı/Marka Vekili, Ankara Patent Bürosu A.Ş., muazzez.kilic@ankarapatent.com

7 [3] Aynı devlete yapılmış olan ve önceki ilk başvuru ile aynı konudaki sonraki bir başvuru; sonraki başvurunun yapıldığı tarihte, önceki başvurunun kamunun incelemesine açılmadan ve geride herhangi bir hak bırakmadan geri çekilmesi, geri çekilmiş sayılması veya reddedilmesi ve rüçhan hakkı talebine temel oluşturulmaması şartıyla, rüçhan hakkının belirlenmesinde ilk başvuru olarak kabul edilir. Önceki başvuru, rüçhan hakkı talebi için dayanak oluşturmaz.

Simge Şahin*

*AIPPI Türkiye / Fikri
Mülkiyet Hakları Koruma
Derneği Üyesi*

Alara Naçar Seçkin**

*AIPPI Türkiye / Fikri
Mülkiyet Hakları Koruma
Derneği Üyesi*

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ UYGULAMALARI ÇERÇEVESİNDE POZİSYON MARKALARI

Teknolojinin gelişmesi ve özellikle de pandemi döneminde online alışverişin geleneksel alışveriş yöntemlerine göre daha çok tercih edilir hale gelmesiyle birlikte ürün ve hizmet sağlayıcıların tüketicilere ulaşması daha kolay hale gelmiş ve bu durum pek çok ürün ve hizmet sektöründe rekabetin artmasına sebep olmuştur. Rekabetin artmasıyla birlikte ise, ürün ve hizmet sağlayıcılarının ürün ve hizmetlerini daha ilgi çekici ve tercih edilir kılmak için kaliteli ürün ve hizmet sağlamanın yanında, markalarını da diğerlerinin yanında daha ilgi çekici hale getirme ihtiyacı da artmıştır. Bu ihtiyaç ise, marka sahiplerini geleneksel markaların ötesine geçerek geleneksel olmayan markalar yaratmaya ve geliştirmeye yöneltmiştir. Marka sahipleri tarafından en çok tercih edilen geleneksel olmayan marka türlerinden biri ise pozisyon markalarıdır. Pozisyon markaları, genel olarak bir işaret/şekil unsurundan oluşmakla birlikte, klasik anlamdaki logo/şekil markasından birtakım özellikleri gereği ayrılmaktadır ve günümüzde gerek Avrupa Birliği içinde gerekse de Türkiye’de, özellikle de moda sektöründe tercih edilen bir marka türü olmaktadır.

Pozisyon markası ile korunmak istenen salt olarak işaret/şekil unsurunu içeren ürün değil, o işaretin/şeklin koruma kapsamındaki ürünün üzerindeki konumu, yerleşim yeridir. Elbette ki, işaretin/şeklin ürün üzerinde sabit bir yerde konumlandırılmış olması, pozisyon markasının tescili için yeterli değildir. Marka tescili için gerekli olan temel şartlardan ayırt edici olma şartı pozisyon markaları için de geçerlidir. Buradaki temel amaçlar, tüketicinin o konumlandırılmayı markasal olarak algılayabilmesi ve ayrıca sektördeki norm ve geleneklere göre, normal, sıradan ve herkes tarafından gerçekleştirilebilecek kullanımların dışına çıkılmasıdır.

Pozisyon marka başvurusunun ayırt edici bulunmadığı durumlarda, tüketiciler nezdinde kullanım sonucu ayırt edicilik kazandığının ortaya konması gerekebilir. Türk Patent ve Marka Kurumu’nun (“TÜRKPATENT”) 2021 yılında yayımladığı Marka İnceleme Kılavuzunda (“Kılavuz”) buna örnek olarak sıradan bir etiketin tüketicide farklı bir ticari izlenim yaratmadığı ve ayırt edicilik kazanmadığı durumda marka işlevi görmeyeceği, ancak tüketicilere kaynak işaret etme işlevi göreceğine dair yeterli kanıt bulunması halinde tescilinin mümkün olabileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, aslında işaretin kendiliğinden ayırt ediciliği bulunabileceği gibi kullanım sonucu ayırt edicilik kazandığının ispatlanması halinde de tescili mümkündür.

Kural olarak pozisyon markalarının koruma talep edilen ve sicildeki görünümün sağlandığı ürünlerin hep aynı belirtilen yerinde aynı şekilde kullanılması gerekir. Buna en güzel örneklerden biri, tanınmış Golden Goose ayakkabılarında hep aynı konumda kullanılan yıldız şeklidir.

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunumuzun ("SMK") 4.maddesinde marka olabilecek işaretler tanımlanmıştır. Buna göre, *"marka, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla kişi adları dâhil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür işaretten oluşabilir"* şeklindeki tanım teknolojik gelişmelere ve yeni ihtiyaçlara uyarlanabilecek şekilde geniş formüle edilmiş, kısıtlayıcı olmayan sadece örnekleyici bir listeyle marka olabilecek işaretler sayılarak maddenin başındaki koşulları karşılaması kaydıyla her türlü işaretin marka olarak tescil edilebileceği belirtilmiştir. Bu çerçevede, her ne kadar özel olarak kanunda belirtilmese de kural olarak pozisyon markalarının Türkiye’de tescil edilebileceği söylenmelidir.

Geleneksel olmayan marka türleri için yapılacak başvurulara ilişkin usul ve esaslar Yönetmeliğin 7. maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde altında spesifik olarak renk, ses, hareket ve üç boyutlu markalara yer verilmiştir. Ancak, belirlenen usul ve esaslar pozisyon markalarına da uygulanabilmektedir.

Benzer şekilde, Avrupa Birliği Marka Tüzüğü’nün ("AB Marka Tüzüğü") 4.maddesinde de marka olabilecek işaretler şu şekilde tanımlanmıştır: *Bir AB markası, bir teşebbüsün mal veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mal veya hizmetlerinden ayırt edilmesi sahip olması ve yetkili makamların ve kamuoyunun, sahibine sağlanan korumanın konusunu açık ve kesin olarak belirlemesine olanak sağlayacak şekilde Avrupa Birliği markaları sicilinde temsil edilmek koşuluyla, özellikle kelimelerden ve kişisel adlar veya tasarımlar, harfler, sayılar, renkler, malların veya malların ambalajının şekli veya ses dahil olmak üzere herhangi bir işaretten oluşabilir.* Ayrıca, Avrupa Birliği Marka Tüzüğü’nün Uygulama Yönetmeliği’nde pozisyon markalarından madde 3/3(d)’de açıkça bahsedilmektedir. Buna göre, markanın mallara yerleştirildiği veya iliştilendiği özel yoldan oluşan bir marka söz konusu olduğunda bu bir pozisyon markasıdır ve ilgili ürünlere ilişkin konumunu, boyutunu veya oranını uygun şekilde tanımlayan bir görünümün sunulmasıyla temsil edilecektir. Bu tanımlar değerlendirildiğinde de pozisyon markalarının Avrupa Birliği’nde tescil edilebileceği anlaşılmaktadır.

Pozisyon markalarının tescil edilebilirliği hususu ve marka korumasının sağlanması için hangi koşulları karşılaması gerektiği ise aşağıda Türkiye ve Avrupa Birliği marka hukuku özelinde incelenecektir.

Türk Hukukunda Pozisyon Markalarının Durumu

Pozisyon markalarının tescili hususu, Kılavuzda açıkça yer almaktadır.

Pozisyon markası için TÜRKPATENT’e başvurulurken, mutlaka tescili talep edilen işaretin bir pozisyon markası olduğunun açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Ayrıca, pozisyon markasının diğer bir gereklilik

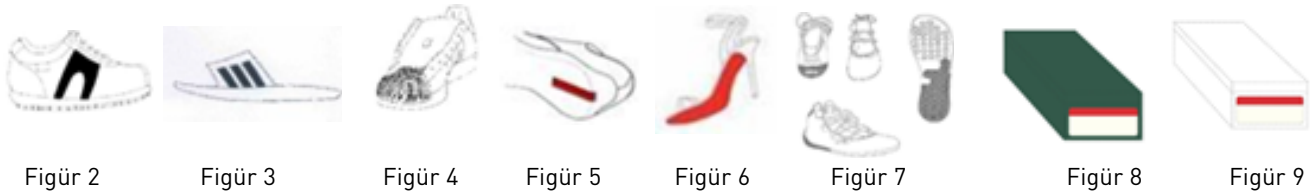
olan marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olma koşulunu sağlaması için koruma talep edilen pozisyon/konum açıkça gösterilmeli ve koruma talep edilmeyen yani tescilin konusunu oluşturmeyen unsurlar kesik veya noktalı çizgilerle gösterilerek bunların da açıkça anlaşılması sağlanmalıdır. Gösterim, korunması istenen işaretin ürün üzerindeki yerleşimini, boyutunu veya oranını açıkça belirtmelidir. Bunun yanı sıra, işaretin ürün üzerindeki yerleşimine ilişkin bir açıklama da başvuru kapsamında sunulabilir, ancak, bu diğer koşulların aksine zorunlu değil isteğe bağlıdır. Başvurunun kapsamındaki mallardan işaretin konumunun belirsiz olduğu ve açıkça anlaşılamadığı mallar yönünden başvuru reddedilecektir. Buna örnek olarak Kılavuzda, Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulunun ("YİDK") (figür 1) markasına dair vermiş olduğu 2016-M-1183 sayılı karar gösterilmiştir. Burada işaretin başvuruya konu mallar bakımından ilgili tüketici nezdinde marka olarak algılanmayacağından reddine karar verilmiştir.

Figür 1

Yukarıdaki kararda pozisyon markalarına ilişkin önemli bir kural daha ele alınmıştır. Yukarıda belirtilen başvuruyu ayak giysileri ürününe uygulanmış bir işareti içermektedir. Ancak başvuru kapsamında giysiler ve baş giysileri emtiaları da bulunmaktadır. TÜRKPATENT, söz konusu ayakkabı tabanındaki kırmızı çizgi pozisyon markasının ayak giysileri için belirtilmiş olduğundan koruma konusunun giysiler ve baş giysileri emtiası için kesin ve açık olmadığına, bu nedenle de SMK m. 5/1(a) gereğince bu mallar yönünden reddedilmesine karar vermiştir. Zira, pozisyon markası hangi ürün üzerinde uygulanacaksa, marka başvurusu kapsamında sadece bu ürünler belirtilmelidir.

Her ne kadar kural olarak pozisyon markalarının Türkiye’de tescil edilebileceği söylene de, uygulamaya bakıldığında çok fazla pozisyon markasının hali hazırda tescil edilmediği de görülmektedir. TÜRKPATENT pozisyon markalarının ayırt edici ve kaynak gösterici olduğu kanaatine çoğu zaman varmayarak başvuruları reddedebilmektedir. Süreç mahkemeler önüne taşındığında mahkemelerin çok daha detaylı inceleme yapması nedeniyle tescil şansı artabilmektedir. Yine de, örnek olarak, ayak giysileri ürünlerine dair figür 2, 3, 4 ve 5 markalarının tescil edildiği görülmektedir. Burada önemle belirtmek gerekir ki son iki örnek doğrudan tescil edilmemiş olup itiraz ve hatta dava süreçlerinin ardından tescile kavuşmuştur. Hatta üçüncü örnek için kullanım sonucu ayırt ediciliğin kanıtlanması gerekmiş olup en sonunda da Yargıtay tarafından ayırt edici olduğu kabul edilmiştir. Tescil edilememiş olan markalara örnek olarak ise yine ayak giysilerinde figür 6 ve 7 ile 7 ve 26.sınıftaki mallar kapsamında figür 8 ve 9 işaretleri verilebilir.

Figür 2

Figür 3

Figür 4

Figür 5

Figür 6

Figür 7

Figür 8

Figür 9

Avrupa Birliği Hukukunda Pozisyon Markalarının Durumu

Yukarıda da belirtildiği gibi, Avrupa Birliği Marka Tüzüğü'nün Uygulama Yönetmeliği'nde pozisyon markalarından madde 3/3(d)'de açıkça bahsedilmektedir. Buna göre, markanın mallara yerleştirildiği veya ilişitirildiği özel yoldan oluşan bir marka söz konusu olduğunda marka -yani pozisyon markası-, markanın ilgili ürünlere ilişkin konumunu ve boyutunu veya oranını uygun şekilde tanımlayan bir görünümün sunulmasıyla temsil edilecektir. Yine Türk hukukunda da olduğu gibi tescilin konusuna girmeyen unsurlar ise görsel olarak tercihen kesikli veya noktalı çizgilerle belirtilecektir. Görünüm, işaretin mallara nasıl ilişitirildiğini detaylandıran bir açıklamanın eşlik edebileceği de bu maddede belirtilmiştir.

Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi'nin ("EUIPO") Marka Yönergesi'nde ise ("Yönerge") pozisyon markalarına yönelik olarak da şekil markaları incelenirken dikkate alınması gereken faktörlerin geçerli olduğu belirtilmiştir. Uzmanın, özellikle, ilgili tüketicinin söz konusu markanın ürünün normal görünümünden farklı bir işaret olup olmadığını tespit edip edemeyeceğini dikkate alması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, markanın mallar üzerindeki konumunun markasal olarak algılanıp algılanmayacağı hususu da önemlidir, yalnızca dekoratif veya süs olarak algılanacak olmaları halinde tescilden söz edilemeyecektir. Zira, Yönerge'de verilen örneğe göre, (figür 10) şeklindeki pozisyon markası, Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından *"Saat kadranında yer alan dairelerin yerleşimlerine dair pozisyon markasının ürünün kendi şekil veya tasarımından bağımsız veya ayırt edilemez olmadığı ve konumlandırılmış unsurların piyasadaki diğer tasarımlardan önemli ölçüde farklı olmadığı"* gerekçesiyle reddedilmiştir ki ticaret hayatındaki olağan kullanımların kimsenin tekeline bırakılmaması adına bu yaklaşımın doğru olduğu kanaatineyiz.

Figür 10

Diğer yandan, tescilli pozisyon markalarına EUIPO nezdinde özellikle Türkiye'ye oranla çok daha fazla örnek verilebilmekle birlikte bunlar ayrıca özellikle kapsadıkları mal ve hizmetler bakımından çok daha çeşitlidir. Bunlardan bazıları şu şekilde olup bu örnekler rahatlıkla çoğaltılabilir:

- 29, 30, 31.sınıftaki trüfle ilgili ürünler üzerinde tescilli " " markası,

- 35.sınıftaki reklamcılık ile ilgili hizmetler üzerinde tescilli " " markası,

- 03, 05, 10.sınıftaki ürünler üzerinde tescilli " " markası,

- 25.sınıfta pantolon ürünleri üzerinde tescilli “” markası,
- 39.sınıfta uçak yolculuğuyla ilgili hizmetler üzerinde tescilli “” markası,
- 30.sınıfta dondurma ürünleri üzerinde tescilli “” markası,
- 25.sınıfta uzun kollu üst giysileri üzerinde tescilli “” markası.

Önemle belirtmek gerekir ki, işaretin ne olduğu da konumu kadar önemlidir. Örneğin EUIPO nezdinde yapılan (figür 11) pozisyon markası başvurusu, korunması istenen işaretin ne olduğu belli olmadığı için – ki bu husus başvuruda sunulan açıklamada dahi işaretin belirli bir logoyu içermediği belirtildiğinden tartışmasıdır – her ne kadar farazi işaretin konumu belli olsa da reddedilmiştir. Dolayısıyla pozisyon markasında yalnızca işaretin konumu değil işaretin ne olduğu da anlaşılmalıdır.¹

Figür 11

Sonuç

Yukarıdaki açıklama ve örneklerden de anlaşılabilceği üzere, esasında hem Türkiye hem Avrupa Birliği marka hukukunda pozisyon markalarının kendilerine yer bulduğu, mevzuat ve uygulama çerçevesinde tescili mümkün markalar olduğu açıktır. Ne var ki, ayırt edici olup olmadıkları ve kaynak gösterme işlevini yerine getirip getirmediikleri daha dar bir bakış açısı ile değerlendirilebilmektedir. Burada, ticari hayattaki olağan kullanımların tescile bağlanarak ticari hayatın kısıtlanmaması adına bir denge kurmaya da dikkat edildiği söylenebilir. Diğer yandan, marka sahiplerinin yaratıcı bir şekilde oluşturdukları ve markaya da değer katan nitelikteki pozisyon markası başvurularının olumlu sonuçlandırılması da önem teşkil etmektedir.

*Partner, Avukat, NSN Avukatlık Bürosu, simge.sahin@nsn-law.com

**Avukat, Avukat, NSN Avukatlık Bürosu, alara.nacar@nsn-law.com

¹ Lehr, Claire / Engels, Gabriele: “Taking a Position”, GRUR Special Edition 2014, 8-13, ss. 8-9.

AIPPI Türkiye Genç Üyeler Komitesi Kuruldu!

AIPPI Türkiye bünyesinde 17 genç üyenin bir araya gelmesiyle Genç Üyeler Komitesi resmen kuruldu!

Fikri mülkiyet alanındaki hızlı değişimlerin farkındayız ve bu değişimlere ayak uydurmak, bilgi ve deneyimlerimizi sürekli güncel tutmak, biz genç profesyoneller için büyük bir önem taşıyor. Bu ihtiyaç doğrultusunda ve AIPPI Türkiye Yönetim Kurulu'nun değerli desteğiyle, AIPPI Türkiye çatısı altında Genç Üyeler Komitesi'nin, dernek üyemiz Zeynep Sevimli Düzce'nin moderatörlüğünde, 16 genç üyenin bir araya gelmesiyle, resmen kurulduğunu ve faaliyetlere başladığını büyük bir heyecan ile duyuruyoruz.

AIPPI Türkiye'nin enerjisini ve dinamizmini yansıtacak olan Genç Üyeler Komite'si olarak ilk toplantımızı 24 Temmuz'da gerçekleştirerek, komitemizin çalışmalarına başlamış bulunuyoruz. Hızla değişen fikri mülkiyet dünyasında bilgi ve deneyimlerimizi sürekli güncel tutmak, biz genç profesyoneller için büyük önem taşıyor. Bu bilinçle yola çıkan komitemiz, mesleki gelişimimizi desteklemek, uluslararası arenada sesimizi duyurmak ve birbirimizden öğrenerek büyümek için bir araya geldi.

Bu yeni oluşumla, fikri mülkiyet alanındaki dinamik ve yenilikçi bakış açılarımızı bir araya getirerek, sektörümüzde daha güçlü bir ses olacağız.

AIPPI Türkiye Genç Üyeler Komitesi, mesleki gelişimimizi desteklemek, ulusal ve uluslararası düzeyde sesimizi duyurmak, birbirimizden öğrenmek ve en önemlisi, ortak bir aidiyet duygusu içerisinde dayanışma göstermek gibi hedeflerle yola çıkmıştır. Bu platformda, mesleki gelişimimize katkı sağlayacak eğitimler, seminerler, röportajlar düzenlemeyi ve aynı zamanda sosyal etkinliklerle aramızdaki bağı güçlendirmeyi planlıyoruz. Amacımız, meslek yaşamımızı inşa ederken fikri mülkiyet dünyasında kalıcı izler bırakmaktır.

AIPPI Türkiye, üyeler tarafından yönetilen uluslararası bir organizasyon olarak, genç üyelerimizin dinamizmi ve yenilikçi bakış açılarıyla zenginleşmektedir. Komite olarak, 36 yaş ve altındaki tüm genç üyelerimizi AIPPI Türkiye Genç Üyeler topluluğumuza katılmaya davet ediyoruz. Ayrıca, genç üyelerimizi desteklemek ve mentorluk yapmak konusunda tutkulu olan tüm diğer üyelerimizin de bizimle iletişime geçmesinden büyük memnuniyet duyacağız. Aramıza katılmak ya da fikir, görüş ve önerilerinizi iletmek isteyenler, zeynep.sevimli@tr.panasonic.com adresinden bizimle iletişime geçebilirler.

Bu önemli girişimi hayata geçiren ve destekleriyle yanımızda olan AIPPI Türkiye Yönetim Kurulu'na teşekkürlerimizi sunarız. Onların desteği, genç üyelerin bu dinamik ve küresel fikri mülkiyet ekosisteminde etkin rol almasına büyük katkı sağlamaktadır.

Komitemizin hepimize ilham verecek projelerle dolu, başarılı ve keyifli bir yolculuğa çıkması dileğiyle.

AIPPI Türkiye Genç Üyeler Komitesi

AIPPI TÜRKİYE

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

26 Eylül 2008 tarihi itibarıyla tüzel kişilik kazanmış bulunan ve T.C. Kanunlarına göre kurulu bağımsız bir dernek olarak Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği, Uluslararası AIPPI Derneği ile işbirliği içerisinde, AIPPI Türkiye Ulusal Grubu misyonunu da üstlenmiş bulunmaktadır.

AIPPI Türkiye Fikri Gündem Ekibi

Alara Naçar Seçkin (alara.nacar@nsn-law.com)

Büşra Bıçakcı (bbicakci@morogluarseven.com)

Deniz Merve Ersoy Pınar (denizpinar@pekdincer.av.tr)

Esra Böğürcü Süngerli (esra@juniper-ip.com)

Gülçen Atasever Başcı (gulcen.atasever@ankarapatent.com)

Mine Akarsu (mine@akarsu.av.tr)

Melike Şahin (melike@akarsu.av.tr)

Mustafa Çağatay (mustafa.akbas@esin.av.tr)

Sevda Kalyoncu (sevda.kalyoncu@grupofis.com)

Yasemin Özdemir (info@diplunar.com)

Tasarım ve Uygulama

Feyza Çanaklı feyzalal@gmail.com

Fikri Gündem’de yayımlanan yazılar AIPPI Uluslararası ve/veya AIPPI Türkiye adına bağlayıcı olmamakla birlikte yazılar AIPPI Uluslararası ve/veya AIPPI Türkiye’nin resmi görüşü olarak nitelendirilemez. Yazılar yazarların kişisel görüşünü yansıtmakta olup, yazılara ilişkin her türlü sorumluluk tümüyle yazara aittir.

Önümüzdeki sayılarda Bülten çalışmamıza katkıda bulunmak isteyen üyelerimizin fikrigundem@aippiturkiye.org mail adresi üzerinden iletişime geçmeleri rica olunur.

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

Altıntepe Mah. İstasyon Yolu Sk. No:3/1-130 Maltepe, İstanbul

www.aippiturkiye.org

twitter.com/aippiturkiye [instagram.com/aippiturkiye](https://www.instagram.com/aippiturkiye) [linkedin.com/aippiturkiye](https://www.linkedin.com/aippiturkiye)